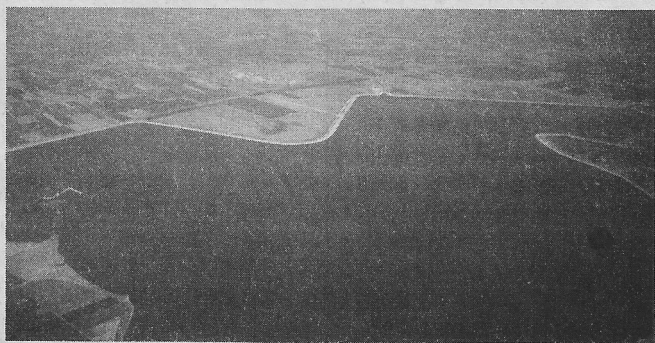

ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΑΡΛΑ

Ενιαία η διαχείριση και της Κάρλας

• Διαλύονται συγχύσεις για τη σημασία και τον ρόλο της λίμνης, συνολική η διαχείριση των υδάτων στη λεκάνη Πηνειού

Την ανάγκη ενιαίας διαχείρισης των υδάτων στη λεκάνη Πηνειού αναδεικνύουν ξανά οι επιστημονικοί φορείς της Θεσσαλίας, που με αφορμή την επίκαιρη συζήτηση για τη λίμνη Κάρλα επανέρχονται επιχειρώντας να διαλύσουν συγχύσεις και να ενημερώσουν για το έργο.

Σε κοινή ανακοίνωση των προέδρων τους Β. Τσιώνα, Κ. Καλόγηρου και Ι. Καλλέ αντίστοιχα, το ΤΕΕ – Τμήμα Κεντρικής & Δυτικής Θεσσαλίας, το ΓΕΩΤΕΕ Κεντρικής Ελλάδος και η Εταιρία Θεσσαλικών Μελετών (Ε.ΘΕ.Μ.) σημειώνουν: «Θεωρούμε την εξέλιξη της Κάρλας ως ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα για τη Θεσσαλία, επιχειρούμε σήμερα μία σύντομη ανασκόπηση στο έργο και τα προβλήματά του, ελπίζοντας να συνεισφέρουμε στην ενημέρωση του κοινού και στην αποτροπή συγχύσεων που με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο δημιουργούνται.

1. Ποιο είναι το έργο

Η βασική ιδέα για τη διευθέτηση των υδάτων και την εξυγίανση του υγρότοπου στην περιοχή της Κάρλας με τη δημιουργία της τεχνητής λίμνης που σήμερα κατασκευάζεται, διατυπώθηκε για πρώτη φορά πριν από εκατό περίπου χρόνια. Τα τέσσερα βασικά προαπαιτούμενα για την υλοποίηση αυτού του σχεδίου ήταν τα ακόλουθα:

* Πρώτο αναγκαίο βήμα ήταν να τιθασευτεί η ροή του Πηνειού ποταμού και να προστατευτούν από τις πλημμύρες του οι πόλεις, οι οικισμοί, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και βεβαίως η παρακάρλια περιοχή. Τα σχετικά έργα άρχισαν κατά τον μεσοπόλεμο και ολοκληρώθηκαν μετά τον πόλεμο. Ήδη είχε εκπληρωθεί η βασική προϋπόθεση για τις όποιες επεμβάσεις στην παρακάρλια περιοχή, η οποία σημειωτέον, ως σημαντικά χαμηλότερη από τη στάθμη του Πηνειού, υπέφερε από τις ανεξέλεγκτες πλημμύρες του που δημιουργούσαν οι μεγάλες εκτάσεις των ελών. Οι κατακλυζόμενες αυτές εκτάσεις βορειοδυτικά της πραγματικής λίμνης ανέρχονταν σε περίπου 135.000 στρ. και καλλιεργούνταν περιστασιακά, ενώ η λίμνη αντίστοιχα ήταν έκτασης 45.000 στρ. με βάθος 2 ως και 6 μ.

Τα δύο αυτά διακριτά υδατικά συστήματα (τα έλη και το λιμναίο τμήμα της Κάρλας) εθεωρούντο κατ' οικονομία ως ένα ενιαίο σύστημα, γνωστό ως λίμνη Βοιβνής ή Κάρλα.

* Το επόμενο βήμα, ήταν η αποστράγγιση όλων των ανεπιθύμητων αλατούχων υδάτων (ελών και λίμνης). Αυτό υλοποιήθηκε τη δεκαετία του '60 με την κατασκευή της σήραγγας εκκένωσης προς τον Παγασπητικό. Έτσι άνοιξε ο δρόμος για την τελική κατασκευή της νέας τεχνητής λίμνης των 38.000 στρ. και όχι φυσικά για την «αποξήρανσή» της, όπως ανιστόρητα ισχυρίζονται ορισμένοι. Επιπλέον επέτρεψε τις καλλιέργειες, την κατασκευή αγροτικής οδοποιίας και την απαλλαγή της περιοχής από την ελονοσία.

* Το τρίτο βήμα ήταν η κατασκευή της τεχνητής λίμνης, που οριοθετήθηκε με χωμάτινα αναχώματα (συνολικού μήκους 21 χλμ), για την ταμίευση-αποθήκευση του νερού. Η τεχνητή λίμνη ως γνωστόν, λόγω δικαστικών διαμαχών για το ιδιοκτησιακό της Κάρλας, καθυστέρησε πολλά χρόνια και τελικά άρχισε να υλοποιείται αρχές του '90. Έτσι σήμερα, παρά τις γνωστές καθυστερήσεις, που δυστυχώς αποτελούν παθογένεια των Δημόσιων Έργων, είμαστε μόλις μια ανάσα από την ολοκλήρωση του τεχνικού μέρους του έργου.

* Η τέταρτη προϋπόθεση είναι πλέον η ελεγχόμενη τροφοδοσία της νέας λίμνης. Η εκτρεπόμενη ποσότητα των 90 έως 100 εκ. κ. μ. ετησίως από τον Πηνειό ποταμό, θα συμβάλει κατά ένα ποσοστό περίπου 70% στην τροφοδοσία της νέας τεχνητής λίμνης (τα υπόλοιπα θα είναι τοπικά νερά). Η μεταφορά τους προβλέπεται να γίνει μέσω διώρυγας (διά βαρύτητας), η οποία δυστυχώς δεν είχε συμπεριληφθεί στο αρχικό σχεδιασμό του ΥΠΕΧΩΔΕ και είναι άγνωστο πότε θα υλοποιηθεί.

Τέλος ας σημειωθεί ότι στον σχεδιασμό της δεκαετίας του 1990 η άρδευση 92.500 στρ. (με νερά της λίμνης), προβλέπεται ως βασικό περιβαλλοντικό στοιχείο στη λειτουργία της, με την οποία αφενός εξυπηρετείται η διαρκής ανανέωση των υδάτων της αφετέρου με τη διήθηση των νερών άρδευσης προσφέρεται προστασία στον υπόγειο υδροφόρα από την υφαλμύριση.

2. Η οικολογική κατάσταση της λίμνης

Για την ώρα η τροφοδοσία της λίμνης είναι εξ ορισμού «ελαττωματική» λόγω της μη κατασκευής της ανοιχτής διώρυγας εκτροπής των υδάτων του Πηνειού. Η αδυναμία αυτή προφανώς απομακρύνει χρονικά κατά πολύ την τελική οικολογική λειτουργία της νέας λίμνης Κάρλας, η οποία έως ότου γίνει το έργο της διώρυγας, θα τροφοδοτείται με αντλήσεις από τον Πηνειό με πολύ μεγάλο κόστος, ενώ η μεταφορά των νερών θα γίνεται μέσα από υφιστάμενες τάφρους, χωρίς, δυστυχώς, να διασφαλίζεται μια σταθερά καλή ποιότητα των υδάτων εντός της λίμνης.

Συνεπώς η λειτουργία της λίμνης στην παρούσα φάση πρέπει να θεωρείται προσωρινή και όχι μόνιμη. Γι' αυτό διατυπώνουμε επιφύλαξη στη δημοσιοποίηση περιστασιακών μετρήσεων, την επιλεκτική προβολή ανησυχητικών στοιχείων, τις μεμψιμοιρίες και τις διαμαρτυρίες για την τωρινή κατάσταση στο λιμναίο σύστημα, θεωρώντας ότι όλα αυτά, εφόσον το έργο ακόμη δεν έχει πλήρως ολοκληρωθεί, αποτελούν «άσφαιρα πυρά» και δεν βοηθούνε στον τελικό μας κοινό στόχο.

3. Η διοικητική και η υδατική διαχείριση της Κάρλας

Πολλές παρεμβάσεις που γίνονται σχετικά με τη λίμνη Κάρλα, την παρούσάζουν ως ένα «αυτόνομο» υδατικό σύστημα, χωριστό και ανεξάρτητο από τα υπόλοιπα συστήματα της λεκάνης Πηνειού. Η Κάρλα όμως είναι «δημιούργημα» και αναπόσπαστο στοιχείο της ενιαίας υδατικής λεκάνης Πηνειού και όλες οι χρήσεις των νερών της λεκάνης (Γεωργία, Βιομηχανία, ύδρευση οικισμών), επηρεάζουν και τα νερά της λίμνης, η οποία τελικά αποτελεί τον «καθρέπτη» της όλης κατάστασης.

Αναβαθμισμένη οικολογική λειτουργία της λίμνης προϋποθέτει υγιή κατάσταση σε όλα τα υδατικά συστήματα της θεσσαλικής λεκάνης στα γύρω βουνά, στις υφιστάμενες λίμνες (Πλαστήρα, Σμοκόβου), στους παραποτάμους του Πηνειού, τον υπόγειο υδροφόρα κ.ο.κ.

Στη βάση αυτή πρέπει να γίνει και η προσέγγιση για τη διαχείριση της Κάρλας. Η επιστήμη αλλά και το θεσμικό πλαίσιο καθορίζουν ότι η διαχείριση των υδάτων σε κάθε υδατική λεκάνη είναι ενιαία. Αυτό που απομένει είναι η συγκρότηση ενός ενιαίου φορέα που θα υλοποιεί τα εγκεκριμένα κάθε φορά Σχέδια και θα μεριμνά για την προστασία και την αναβάθμιση των υδάτων σε ολόκληρο το υδατικό διαμέρισμα, θα προτείνει έργα και δράσεις. Απαραίτητη, εκτός από το κράτος, είναι η συμμετοχή των χρηστών νερού (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Αγροτικές οργανώσεις, Βιομηχανία κ.ο.κ.). Αυτό λοιπόν μας λείπει (θεσμικά και οργανωτικά) και όχι ένας «φορέας» για κάθε έργο χωριστά, όπως συχνά δυστυχώς ζητούν παράγοντες από κάθε περιοχή (και όχι μόνο για την Κάρλα).

Οι επιστημονικές οργανώσεις που εκπροσωπούμε έχουν εδώ και πολλά χρόνια θέσει το θέμα αυτό στους αρμόδιους, με βάση τα πορίσματα Συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων που κατά καιρούς πραγματοποιήσαμε. Νομίζουμε πως είναι η κατάλληλη στιγμή να συνεννοηθούμε όλοι μαζί μας τι ακριβώς επιδιώκουμε και να προβάλουμε στην κυβέρνηση, συμβάλλοντας έτσι σε μια πραγματική βελτίωση της οικολογικής λειτουργίας και της Κάρλας».

ΤΡΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΡΟΥΟΥΝ ΤΟΝ ΚΩΔΩΝΑ

Τοξική λίμνη η Κάρλα

Το Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων (ΠΑΝ.Δ.ΟΙΚ.Ο.), το Κέντρο για τη Μελέτη του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στη Λίμνη Κάρλα (ΚΕ.ΜΕ.ΒΟ.) και η Περιβαλλοντική Πρωτοβουλία Μαγνησίας (Π.Π.Μ.) με ανακοίνωσή τους, «εκφράζουν για μια ακόμα φορά την ανησυχία τους για την κατάσταση που βρίσκεται και σήμερα η λίμνη Κάρλα, με τη δραματική μείωση της στάθμης του νερού, τον μη εμπλουτισμό της με νερό του Πηνειού, το γεγονός ότι το θυρόφραγμα της σήραγγας είναι ανοικτό και διοχετεύει νερά στον Παγασητικό και την έντονη υποβάθμιση της οικολογικής κατάστασης της λίμνης.

Κατά τους επιστήμονες, η λίμνη «είναι ευτροφική», «γεμάτη βαρέα μέταλλα», «με τοξικό φυτοπλαγκτόν και επικίνδυνους μικροοργανισμούς», «με τοξίνες και κυανοβακτήρια, που περνούν με την άρδευση στα φυτά (ενώ ποτίζονται και ζώα) και μέσα από την τροφική αλυσίδα στον άνθρωπο». Πέραν τούτου, μελέτη του Ι.Γ.Μ.Ε. για τα υπόγεια νερά ήδη από το 2011 και του Τμήματος Γεωλογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης καταγράφουν «ανησυχητική επιβάρυνση της περιοχής Ριζομύλου-Στεφανοβικείου- Αρμενίου, δίπλα στην Κάρλα, υπόγεια: βαρέα μέταλλα, χλωρίοντα, αρσενικό, ακόμη και εξασθενές χρώμιο»! Αποτέλεσμα αυτής της απαράδεκτης οικολογικής κατάστασης της λίμνης, η οποία δυστυχώς συνεχίζεται από το 2010, είναι κατά τους επιστήμονες, να έχουμε όλα αυτά τα χρόνια ρήγματα στο έδαφος, συχνό φαινόμενο μαζικών θανάτων ψαριών και τώρα πλέον εκπέμπεται σήμα κινδύνου και για την ανθρώπινη δημόσια υγεία.

Πέρασαν ήδη 15 ολόκληρα χρόνια από το ξεκίνημα του έργου της ανασύστασης της λίμνης, το έργο δεν ολοκληρώθηκε, έχουν ξοδευτεί τεράστια ποσά χρημάτων, τα οποία η χώρα μας απειλείται να επιστρέψει στην Ε.Ε.

Μετά από τις δυναμικές παρεμβάσεις μας τον Φεβρουάριο του 2015, η Περιφέρεια Θεσσαλίας, που από τον Φεβρουάριο του 2013 έχει την ευθύνη

για την πορεία κατασκευής και λειτουργίας του έργου, προσωρινά, και μόλις ως τον Μάιο του 2015, εφάρμοσε τους περιβαλλοντικούς όρους του έργου. Όμως από τον Ιούνιο του 2015 σταμάτησε να εισρέει νερό στη λίμνη από το αντλιοστάσιο Πηνειού, θέση Καραούλι Λάρισας, και αυτό συμβαίνει μέχρι σήμερα, παρά την επιταγή της νομοθεσίας αυτό να έχει αρχίσει από τις 15 Οκτωβρίου του 2015. Το θυρόφραγμα δε της Κάρλας είναι ανοικτό εδώ και δύο μήνες, καθώς λειτουργεί περιστασιακά και το αντλιοστάσιο Πέτρας-Στεφανοβικείου, με αποτέλεσμα ρυπαρόν νερό από το Ασμάκι (Τάφρο Τ1), αφενός μεν να εισέρχεται στον ταμιευτήρα διά του αντλιοστασίου Πέτρας-Στεφανοβικείου, αφετέρου δε στη συνέχεια διά μέσου της σήραγγας της Κάρλας να διοχετεύεται αυτό στον Παγασητικό. Πέραν τούτων μέχρι σήμερα δεν έχουν ληφθεί μέτρα για τον καθαρισμό της Τάφρου Τ2 και του Συλλεκτήρα Σ4, από υπολείμματα συσκευασίων φυτοφαρμάκων και των «ανεξέλεγκτων» χωματερών, κατά μήκος της άνω τάφρου, ούτε ολοκληρώθηκαν τα έργα για τον εμπλουτισμό της λίμνης από τον χειμάρρο Κερασιώτη, ειδικά τώρα τους χειμερινούς μήνες».

Οι τρεις φορείς κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για το φυσικό περιβάλλον της Κάρλας και τη δημόσια υγεία ανθρώπων και πανίδας και ζητούν:

1. Να κλείσει άμεσα το θυρόφραγμα και να ανοίγει μόνο τότε που προβλέπουν οι περιβαλλοντικοί όροι.
2. Να διοχετευτεί άμεσα ποιοτικό νερό από το αντλιοστάσιο Πηνειού (Καραούλι Λάρισας), αφού καθαριστεί η Τάφρος Τ2-Συλλεκτήρας Σ4.
3. Να μην διοχετεύεται ρυπαρόν νερό από το Ασμάκι-Τάφρο Τ1 στον Ταμιευτήρα της Κάρλας.
4. Να ολοκληρωθεί άμεσα το έργο σύνδεσης του χειμάρρου Κερασιώτη με τον Συλλεκτήρα Σ6, έτσι ώστε να εισέρχεται ποιοτικό νερό στη λίμνη.
5. Να γίνεται τακτικός έλεγχος της ποιότητας των νερών που εισέρχονται στον Ταμιευτήρα.